

syitä mainita ainakin pari luotettua nimeä.

Tran Quang Hai on Euroopassa ehdottomasti alan pioneereja, ei pelkästään tutkijana vaan myös aktiivisena opettajana ja tiedon levittäjänä. Yläsävellaulun lisäksi hänen erikoisalojaan ovat munniharpun soitto, vietnamilainen musiikki sekä lusikoiden soittaminen.

Toinen pioneereista on David Hykes, joka matkusti Tiibetissä ja Mongoliassa ja kehitti yläsävellaulutekniikkaa. Vuonna 1975 hän perusti Harmonic Choir -kuoron. Hän on perehtynyt syvällisesti idän filosofioihin ja löysi yläsävellaulusta henkisen ulottuvuuden. Nykyään hän jakaa aikansa USA:han 1980-luvun alussa perustamansa Harmonic Presence Foundationin ja ranskalaisen musiikki- ja meditaatiokeskus Pommereau'n kesken.

Iso-Britanniassa vaikuttaa amerikkalaissyntyinen Rollin Rachele, joka nimes-tään huolimatta ei ole blues-artisti, vaan on kirjoittanut jo 80-luvun lopulla kelpo yläsävellauluoppaan Overtone Singing Studying Guide.

Saksalainen Wolfgang Saus on tutkinut yläsävellaulua, sen vaikutuksia ja mahdollisuuksia myös pitkään. Hän on käynyt kirkkomuusikkojen kutsamana kaksi kertaa pitämässä yläsävelseminaaria Suomessakin.

Usein kurkkulaulua sivuavassa kirjallisuudessa siteerataan hollantilaislähtöistä Mark van Tongerenia, joka on tutkinut yläsäveliä laajasti, myös terapeuttisesta ja spirituaalisesta näkökulmasta.

Iégor Reznikoff ei ole varsinaisesti yläsävellaulaja, mutta koska yläsävelillä on hänen harmonisen laulun opetuksessaan keskeinen asema ja hänellä on erityinen suhde Suomeen, on nimi syytä mainita. Reznikoff (s. 1938) toimii tällä hetkellä antiikin taiteen professorina Pariisin X Nanterren Yliopis-

Yläsävellaulun pioneeri Ranskasta

Tran Quang Hai syntyi vuonna 1944 Vietnamissa perheeseen, jossa oli ollut ainakin viisi sukupolvea muusikkoja. Hän opiskeli Saigonissa, kunnes muutti Pariisiin vuonna 1961. Siellä jatkuivat musiikin opinnot ja perehtyminen vietnamilaiseen musiikkiin jatkui. Hän työskenteli etnomusikologina vuodesta 1968 lähtien Musée de l'Homme'n etnomusikologian osastolla. Vietnamilaisen musiikin ohella erikoisalana oli myös siperialainen yläsävellaulu. Ihmisen museosta hän jäi eläkkeelle 2009. Työnsä ohella Hai levytti 23 levyä vietnamilaista musiikkia. Edelleen hän pitää yläsävellaulukursseja. Vietnamilaiden instrumenttien ja yläsävellaulun ohella hän hallitsee myös lusikoiden ja munniharpun soiton. Hai vieraili Suomessa Kuhmon Kamari-musiikkifestivaalilla vuonna 1983 ja palasi seuraavana vuonna uudestaan.